

B.88

Kişilerarası İlişkilerde Bağlanma Stilleri Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması

Mehmet Kandemir, Tahsin İlhan

ÖZET

Bir insanın, başka bir insana karşı yakınlık arama ve bunu sürdürebilmesi olarak bilinen bağlanma kavramı kişilerarası ilişkilerin doğasını belirleyen önemli bir değişkendir. Bağlanma kavramının kuramsal temellerinin oluşturan Bowlby (1981) bağlanma ilişkilerinin üçlü (güvenli, güvensiz-kaygılı ve güvensiz-kaçıngan) bir boyutlandırma ya da stille açıklanabileceğini belirtmektedir. Bu bağlamda, Bowlby'in (1981) bağlanma teorisi dikkate alınarak, kişilerarası ilişkilerdeki bağlanma stillerini belirleyebilecek bir ölçek geliştirmek, bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır. "Kişilerarası İlişkilerdeki Bağlanma Stilleri Ölçeğinin" geliştirilmesi sürecinde, bağlanma literatürü ve bağlanmanın boyutları dikkate alınarak, 50 maddelik bir madde havuzu oluşturuldu ve alanla ilgili 11 uzmana madde havuzu yöneltildi. Uzmanlardan gelen değerlendirmeler bağlamında, 14 madde ölçekten çıkartılmış, 4 maddede değişikliğe gidilmiş ve 1 tane yeni madde yazılmıştır. Elde edilen verilerle birlikte ölçeğin araştırma grubuna uygulanması için son hali belirlenmiştir. Daha sonra, 37 maddelik ve 7'li likert kullanılan ölçeğin yapı geçerliliği ve yapıların güvenirliliğini belirlemek için Kırıkkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi'nde lisans ve formasyon öğrenim gören 368 öğrenciye ulaşılmıştır. Araştırmada, verilerin analize hazırlanması, sayıtların yapılmasından sonra, açımlayıcı faktör analizine geçilmiştir. "Kişilerarası İlişkilerde Bağlanma Stilleri Ölçeğinin" açımlayıcı faktör analizinde ilk aşama olarak ölçme aracının uygulanması sonucu elde edilen verilerin örneklem grubuna uygunluğu .01 düzeyinde Kaise-MeyerOlkin (KMO) ve Barlett Testleri uygulanmıştır. Yapılan analiz sonucunda elde edilen Kaise-Meyer-Olkin (KMO) = .81 ve Barlett Testi sonucu $\chi^2=2215,181$ ($p<.00$) olarak bulunmuştur. Daha sonra, verilere faktör analizi yapıldı. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda, ölçeğin kaç faktörlü olabileceğine ilişkin öz değerler incelenmiş ve 1'in üstünde üç yapının yani faktörün olduğu görülmüştür. Elde edilen faktörlerden birinci faktörün 3.179, ikinci faktör 2.768 ve üçüncü faktör 1.997 öz değer aldıkları bulunmuştur. "Kişilerarası Bağlanma Stilleri Ölçeğinin", yapı geçerliliğine ilişkin, yapılan faktör analizinde, üç faktör boyutunu ölçebilecek özellikte faktör yükü .46 ile .76 arasında değiştiği görülmektedir. Faktör yükleri incelendiğinde, maddelerin faktör yüklerinde ağırlıklı olarak kuramsal anlamda beklenen faktörde yük değeri aldığı görülmektedir. Elde edilen boyutlar incelendiğinde, birinci faktörün varyansın %17,66'sını; ikinci faktörün varyansın % 15,37'sini, üçüncü faktörün %11,09'unu ve toplamda ise varyansın %44,12' sini açıkladığı ortaya çıkmıştır. Bu uygulamadan, sonra belirlenen faktörler, literatür ve faktör yapıları dikkate alınarak isimlendirilmiştir. Faktörler sırasıyla; "güvenli bağlanma" kaygılı/saplantılı bağlanma" ve "kaçıngan bağlanma" olarak isimlendirilmiştir. Açımlayıcı faktör analizinde elde edilen puanların ne derece güvenilir olduğunu değerlendirmek için madde analizine dayalı olarak hesaplanan Cronbach alfa iç-tutarlılık katsayılarına bakılmıştır. Bu katsayılar birinci faktör için .80, ikinci faktör için .74 ve üçüncü faktör için .72 olarak bulunmuştur. Bu katsayılar incelendiğinde, faktörlerin yüksek güvenirlilik katsayısına ulaştığını söylemek mümkündür. Analiz sonunda ortaya çıkan yapının Bowlby'in (1981)'in ittifak kuramıyla uyumlu olduğunu söylemek mümkündür. Aynı zamanda, analizde çıkan sonucun, Ahmad, Jahan ve İmtiaz (2016) tarafından geliştirilen bağlanma stilleri ölçeğinde belirtilen boyutlarla da uyumlu sonuçlar olduğu görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Bağlanma, Bağlanma Stilleri, Bowlby

Kaynakça

1. Ahmad, N., Jahan, A., & İmtiaz, N. (2016). Measure of Attachment Style. The International Journal of Indian Psychology, 3, 4.
2. Bowlby, J. (1980). Attachment and loss: Vol. 3. Loss: Sadness and depression. New York: Basic Books.